

РОЗДІЛ 4. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

ПОШУК РЕЗЕРВІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ ЗА ДОПОМОГОЮ ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ ПРИБУТКУ

SEARCH FOR RESERVES TO INCREASE THE EFFECTIVENESS OF THE ACTIVITY OF THE MILK INDUSTRY

УДК 336.7

<https://doi.org/10.32843/bses.50-30>

Юнацький М.О.

к.е.н., доцент кафедри
фінансів та банківської справи
Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Сіраш С.С.

асистент кафедри
фінансів та банківської справи
Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Yunatskyi Marian

Donetsk National University
of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky

Sirash Svitlana

Donetsk National University
of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky

Метою статті є аналіз і вимірювання впливу чинників на величину прибутку підприємства для пошуку резервів підвищення ефективності діяльності. У статті обґрунтовано доцільність застосування факторного аналізу прибутку підприємств молочної галузі. Досліджено вплив окремих чинників на зміну результативного показника для виявлення резервів підвищення ефективності управління та поліпшення фінансового стану ТДВ «Яготинський маслозавод», а саме: аналіз впливу факторів ціни та кількості на загальний обсяг продаж; аналіз факторів впливу на фонд оплати праці; аналіз показників рентабельності ТДВ «Яготинський маслозавод»; розрахунок впливу факторів на рівень рентабельності; факторний аналіз рентабельності власного капіталу (ROE) за допомогою моделі фірми «Дюпон». Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає у розроблених науково-практичних рекомендаціях, спрямованих на оптимізацію структури активів ТДВ «Яготинський маслозавод» та джерел їх формування з метою більш прибуткової діяльності.

Ключові слова: прибуток, собівартість, факторний аналіз, ціна продукції, фінансові витрати, операційні доходи структура прибутку.

Целью статьи является анализ и измерение воздействия факторов на величину прибыли предприятия для поиска резервов повышения эффективности деятельности. В статье обоснована целесообразность применения факторного анализа прибыли предприятия молочной отрасли. Исследовано влияние отдельных факторов на изменение результативного показателя для выявления резервов повышения эффективности управления и улучшения финансового состояния ОАО «Яготинский маслозавод», а именно: анализ влияния факторов цены и количества на общий объем продаж; анализ факторов влияния на фонд оплаты труда; анализ показателей рентабельности ОАО «Яготинский маслозавод»; расчет влияния факторов на уровень рентабельности; факторный анализ рентабельности собственного капитала (ROE) с помощью модели фирмы «Дюпон». Научная новизна исследования заключается в разработанных научно-практических рекомендациях, направленных на оптимизацию структуры активов ОАО «Яготинский маслозавод» и источников их формирования для более прибыльной деятельности.

Ключевые слова: прибыль, себестоимость, факторный анализ, цена продукции, финансовые затраты, операционные доходы структура прибыли.

The purpose of the article is a comprehensive and systematic analysis and measurement of the influence of factors on the value of the main productive indicator of the enterprise, which is profit, to find reserves for improving the efficiency of activity. The research was conducted using the following methods: general scientific methods of cognition - analysis and synthesis, induction and deduction; methods of analogy, systematization and generalization; table, chain substitutions and financial ratios; a method of comparisons for comparing external and internal threats to reducing the profit of the enterprise. Today, complex macroeconomic processes are in place, requiring businesses to adapt to the changing environment. Significant inflation, a fall in the national currency, a decline in the domestic market and the emergence of restrictions on the external market all make domestic dairy companies think about finding reserves for improving efficiency in the short and long term. In view of this, the relevance of research into this issue is increasing, which will allow, on the basis of the analysis of factors influencing the profitability of the dairy industry, to develop practical recommendations for finding reserves for improving the efficiency of activity. The expediency of using factor analysis of profit of dairy enterprises is substantiated in the article. The influence of individual factors on the change in the productive indicator is investigated in order to identify the reserves for improving the management efficiency and improving the financial condition of Yagotinsky Butter Plant, namely: analysis of the influence of price and quantity factors on the total sales; analysis of factors affecting the payroll fund; analysis of profitability indices of the Yagotinsky Butter Plant; calculation of the influence of factors on the level of profitability; factor analysis of Return on Equity (ROE) using the Dupont model. The scientific novelty of the obtained results of the research lies in the scientific and practical recommendations developed by the author, aimed at optimizing the structure of the assets of TD "Yagotinsky creamery" and sources of their formation, for the purpose of more profitable activity.

Key words: profit, cost, factor analysis, product price, financial expenses, operating income profit structure.

Постановка проблеми. Ефективне функціонування підприємства, яке відноситься до будь-якої форми власності та галузевої належності, характеризується за умов ринкових відносин можливістю забезпечення достатнього рівню прибутковості діяльності, що можливо проаналізувати за допомогою абсолютних та відносних показників.

Існує пряма залежність від розміру отриманого прибутку таких показників, як: величина оборотних коштів; виконання зобов'язань перед контрагентами та бюджетом; платоспроможність; виконання соціальних програм тощо. У величині прибутку

знаходять відображення всі аспекти діяльності суб'єкта господарювання: техніка і технологія, якість продукції, організація виробництва та управління, галузеві та інші специфічні особливості сільськогосподарства. Факторний аналіз прибутку є необхідною умовою ефективного управління доходами і витратами підприємства, збільшення його розміру і підвищення рентабельності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми ефективного використання прибутку та його аналізу досить докладно висвітлено у вітчизняній науковій літературі. До найбільш відомих

праць у даній сфері слід віднести роботи таких науковців, як: М.С. Білик, І.О. Бланк, А.Г. Загородній, Н.А. Іщенко, Г.І. Кіндрацька, Г.К. Кірейцев, М.Я. Коробов, Є.В. Мних, А.М. Поддєрьогін, С.Ф. Покропивний, Ю.М. Тютюнник та ін. [1-4].

Проте в умовах сучасного стану розвитку в українських підприємств виникає потреба в детальному аналізі, оцінці темпу зростання прибутку в цілому й окремо за кожним складником, розрахунку впливу чинників на зміну прибутку, визначення рівня їхнього впливу.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз і вимірювання впливу чинників на величину прибутку підприємства для пошуку резервів підвищення ефективності діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Метою діяльності будь-якого суб'єкта господарювання є отримання прибутку. Для оцінки результатів роботи підприємства, для пошуку резервів підвищення його ефективності проводять аналіз прибутку, рентабельності та аналіз впливу на них різних чинників. При цьому використовують різні показники: валовий прибуток (збиток), фінансовий результат від операційної діяльності, прибуток до оподаткування, чистий фінансовий результат, рентабельність продаж, рентабельність діяльності, рентабельність власного капіталу, рентабельність активів, рентабельність оборотних активів тощо.

Практичне застосування методики аналізу прибутку та рентабельності розглянемо на прикладі Товариства з додатковою відповідальністю «Яго-

тинський маслозавод» на основі фінансової звітності підприємства [5]. По-перше, проведемо аналіз формування прибутку (табл. 1).

У 2017 р. чистий прибуток підприємства зріс на 29% (36 млн. грн), при цьому валовий прибуток збільшився на 30% (150 млн. грн.). Основні показники зростали пропорційно: так, темпи зростання чистого доходу від реалізації та собівартості приблизно однакові. Із вагомих статей слід відзначити комерційні витрати, приріст яких становив 35% (94 млн. грн).

У 2018 р. ситуація дещо інакша. Приріст чистого прибутку становив 54% (або 87 млн. грн), а приріст валового прибутку – 32% (або 206 млн. грн). На зростання даних показників вплинув той факт, що темп приросту доходу від реалізації перевищував темп приросту собівартості на 2% (на 206,1 млн. грн).

Незважаючи на приріст комерційних витрат, найбільш вагомої статті операційних витрат, на 27% (або 83 млн. грн.), темп приросту операційного прибутку становив 42% (107 млн. грн) та чистого прибутку – 54% (87,4 млн. грн). Таким чином, можна зробити висновок, що в 2018 р. менеджмент підприємства спрацював краще, ніж у 2017 р., оскільки вдалося збільшити чистий прибуток на 87,4 млн. грн порівняно з 36,2 млн. грн у попередньому році.

Для оцінки чинників, які вплинули на зміну обсягів реалізації, проведемо аналіз продаж у розрізі основного асортименту. Основними видами продукції ТДВ «Яготинський маслозавод» є молоко

Таблиця 1

Аналіз чинників впливу на зміни прибутку ТДВ «Яготинський маслозавод»

Показник, млн грн	2015	2016	2017	відхилення 2017 до 2016		2018	відхилення 2018 до 2017	
				млн. грн.	%		млн. грн.	%
Чистий дохід від реалізації	1 659,6	2 024,7	2 706,1	681,4	34%	3 201,7	495,6	18%
Собівартість реалізованої продукції	1 271,2	1 521,8	2 052,9	531,0	35%	2 342,4	289,5	14%
Валовий прибуток	388,5	502,9	653,2	150,4	30%	859,3	206,1	32%
Інші доходи	6,4	4,6	3,2	-1,3	-30%	5,0	1,8	56%
Комерційні витрати	210,1	268,9	363,4	94,5	35%	446,5	83,1	23%
Управлінські витрати	15,5	18,5	22,7	4,2	23%	26,5	3,9	17%
Інші витрати	22,0	13,1	10,9	-2,2	-17%	23,5	12,5	114%
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	147,2	206,9	259,4	52,5	25%	367,9	108,4	42%
Фінансові доходи	7,5	5,1	4,0	-1,1	-21%	5,6	1,6	40%
Витрати на фінансування	60,5	53,8	62,0	8,3	15%	62,5	0,4	1%
Інші витрати	18,6	0,2	0,7	0,5	353%	1,4	0,7	107%
Прибуток (збиток) до оподаткування	75,6	158,1	200,7	42,6	27%	309,6	108,9	54%
Витрати з податку на прибуток	14,7	28,4	36,2	7,8	27%	55,8	19,6	54%
Чистий прибуток (збиток)	60,9	129,6	164,5	34,9	27%	253,7	89,2	54%
ЕВІТ (прибуток до проц. платежів та оподаткування)	136,1	211,8	262,7	50,9	24%	372,0	109,3	42%
ЕВІТДА (прибуток до проц. платежів, оподатк. та амортиз.)	164,2	238,1	290,4	52,3	22%	409,4	119,0	41%
Амортизація необоротних активів	28,2	26,3	27,7	1,4	5%	37,4	9,7	35%

Джерело: складено авторами на основі [5]

питне, сирно-творожна продукція, кисломолочна продукція, масло вершкове (табл. 2, 3).

Як бачимо, найбільшу питому вагу в продажах займає молоко питне – 47%, на другому місці кисломолочна продукція – 33%, на третьому – сирно-творожна – 20%.

Унаслідок скорочення обсягів продаж питного молока в натуральній формі виручка зменшилася на 8 799 тис грн, а рахунок фактору «ціна» приріст становив 102 726 тис грн, і, таким чином, приріст виручки по питному молоку становив 93 927 тис грн (табл. 3). По кисломолочній продукції фактор «кількість» дав приріст продаж на 42 458 тис грн, фактор «ціна» – на 84 013 тис грн. По сирно-творожній продукції ціновий фактор спричинив зменшення виручки на 220 629 тис грн, але за рахунок кількісного фактору відбувся приріст на 297 393 тис грн, що дало загальний приріст за цим видом продукції на 76 764 тис грн.

Таким чином, можна зробити висновок, що підприємству в подальшому слід збільшувати

обсяги виробництва кисломолочної продукції, оскільки за нею спостерігається найбільший приріст по всіх факторах. Звісно, значною мірою обсяги продаж залежать від попиту, а рівень цін – від конкурентного середовища, тому підприємство повинно вчасно корегувати обсяги виробництва та ціни на продукцію.

Аналогічно можна провести аналіз собівартості. Розглянемо на прикладі аналізу витрат на оплату праці вплив факторів «кількість працівників» та «середня зарплата».

Наступним буде аналіз факторів впливу на фонд оплати праці (табл. 4, 5).

Середня кількість персоналу підприємства у 2018 р. знизилася на 11 осіб, що спричинило зменшення фонду оплати праці на 907 тис грн. Але в результаті росту середньої заробітної плати на 3 268 грн/міс. витрати на оплату праці збільшилися на 35 212 грн.

Таким чином загальний фонд оплати праці у цілому збільшився на 34 305 тис грн. Із цього

Таблиця 2

Обсяги реалізації основних видів продукції ТДВ «Яготинський маслозавод»

Основний вид продукції	у натуральній формі (фізична од. вим.: л, кг)		Середня вартість одиниці продукції		у грошовій формі, тис грн			частка у 2018 р., %
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	відхилення	
Молоко питне	49 469	48 833	14	16	684 412	778 339	93 927	47%
Кисломолочна продукція	23 734	26 075	18	21	430 461	556 932	126 471	33%
Сирно-творожна продукція	3 673	7 919	70	42	257 260	334 024	76 764	20%
Всього:					1 372 133	1 669 295	297 162	100%

Джерело: складено авторами на основі [5]

Таблиця 3

Аналіз впливу факторів ціни та кількості на загальний обсяг продаж

Вид продукції	Розрахунок	Сума, тис грн
<i>«Молоко питне»</i>		
Фактор «кількість»	$(48833-49469)*14$	-8 799
Фактор «ціна»	$(16-14)*48833$	102 726
Всього:		93 927
<i>«Кисломолочна продукція»</i>		
Фактор «кількість»	$(26075-23734)*18$	42 458
Фактор «ціна»	$(21-18)*26075$	84 013
Всього:		126 471
<i>«Сирно-творожна продукція»</i>		
Фактор «кількість»	$(7919-3673)*70$	297 393
Фактор «ціна»	$(42-70)*7919$	-220 629
Всього:		76 764

Джерело: складено авторами на основі [5]

Таблиця 4

Аналіз витрат на оплату праці

Показник	2017	2018	відхилення
Кількість працівників, осіб	909	898	-11
Середня заробітна плата, грн/міс.	6 874	10 142	3 268
Витрати на оплату праці, тис грн	74 980	109 285	34 305

Джерело: складено авторами на основі [5]

Аналіз факторів впливу на фонд оплати праці

Показник	Розрахунок	Вплив фактору, тис грн
Фактор «кількість працівників»	$(898 - 909) * 6874 * 12 / 1000$	-907
Фактор «середня заробітна плата»	$(10142 - 6874) * 898 * 12 / 1000$	35 212
Всього:		34 305

Джерело: складено авторами на основі [5]

можна зробити висновок, що керівництво підприємства в 2018 р. намагалося оптимізувати кількість працівників. Але внаслідок підвищення соціальних стандартів (рівня оплати праці) вдалося підвищити конкурентні позиції підприємства як роботодавця, але це потягло збільшення фонду оплати праці.

Отже, даний метод дає змогу аналізувати будь-які показники для аналізу прибутку, оцінити динаміку розвитку підприємства. Але власників, акціонерів та інвесторів передусім цікавить оцінка ефективності використання наявних ресурсів. Для цього використовують систему оцінку показників рентабельності.

Аналіз коефіцієнтів рентабельності дав такі результати (табл. 6).

Коефіцієнт валового доходу показує, який валовий прибуток припадає на 1 грн доходу від реалізації: Як бачимо, у цілому динаміка даного показника є позитивною, і за 2018 р. він становив 27%. Валовий дохід повинен покривати управлінські витрати та витрати на збут.

Рентабельність операційної діяльності характеризує ефективність основної діяльності підприємства без урахування податкового навантаження та фінансових операцій. Цей показник у 2018 р. становив 12%, що на 2% вище, ніж у 2017 р.

Підсумковий показник діяльності підприємства – рентабельність діяльності, яка показує, скільки чистого прибутку заробила компанія з кожної гривні реалізованої продукції (табл. 6).

Так, ТДВ «Яготинський маслозавод» у 2018 р. мало 8 копійок чистого прибутку на 1 гривню реалізації. Даний показник також має тенденцію до зростання. Рентабельність оборотних активів у 2018 р. зросла на 5% до 49%, тобто кожна гривня оборотного капіталу принесла 49 грн прибутку

до оподаткування та виплати відсотків. Рентабельність активів (ROA) є одним із найважливіших показників рентабельності, оскільки показує, скільки чистого прибутку заробило підприємство на кожну гривню залученого капіталу. Так, у 2016 р. цей показник становив 19%, а в 2018 р. – 23%.

Найбільш цікавим показником із погляду акціонерів та власників підприємства є показник рентабельності власного капіталу (ROE), який показує, скільки чистого прибутку припадає на кожну вкладену гривню власних коштів. Так, у 2017 р. ROE становив 52%, що на 6% нижче, ніж у 2016 р., а в 2018 р. знов виріс на 7%, до 59% [4, с. 376].

Для аналізу показників рентабельності та факторів впливу на них використовують факторний аналіз на основі методу ланцюгових підстановок. Розглянемо даний метод на прикладі аналізу впливу факторів чистого доходу від реалізації та собівартості на показник рентабельності продаж [6, с. 73] (табл. 7, 8). Даний коефіцієнт розрахований за формулою:

$$Rп = \frac{Pr}{Br} = \frac{Br - C}{Br}, \quad (1)$$

де Pr – прибуток від реалізації продукції;

Br – виручка від реалізації продукції;

C – собівартість реалізованої продукції.

Отже, під впливом зміни фактору обсягів реалізації показник рентабельності збільшився на 12%. А зростання собівартості спричинило зменшення рентабельності на 9%. Таким чином, у 2018 р. приріст рентабельності становив 3%.

Як зазначалося вище, одним із найважливіших показників для власників та інвесторів підприємства є рентабельність власного капіталу (ROE).

Із метою аналізу факторів впливу ефективності роботи підприємства та виявлення резервів для

Таблиця 6

Аналіз показників рентабельності ТДВ «Яготинський маслозавод»

Показник	2015	2016	2017	Зміна 2017 до 2016	2018	Зміна 2018 до 2017
Коефіцієнт валового доходу (рентабельність продаж)	23%	25%	24%	-1%	27%	3%
Коефіцієнт валового прибутку (рентабельність операційної діяльності)	8%	10%	10%	0%	12%	2%
Коефіцієнт чистого прибутку (рентабельність діяльності)	4%	6%	6%	0%	8%	2%
Рентабельність оборотних активів		43%	44%	1%	49%	5%
Рентабельність активів (ROA)		19%	20%	0%	23%	3%
Рентабельність власного капіталу (ROE)		58%	52%	-6%	59%	7%

Джерело: складено авторами на основі [5]

Таблиця 7

Умови для розрахунку впливу факторів на рівень рентабельності

Показник	2017	2018	Відхилення
Виручка від реалізації (Вр), млн грн	2 706	3 202	496
Собівартість реаліз. продукції (С), млн грн	2 053	2 342	289
Рентабельність реалізованої продукції	24%	27%	3%

Джерело: складено авторами на основі [5]

Таблиця 8

Розрахунок впливу факторів на рівень рентабельності

Фактор впливу	Розрахунок	Вплив фактору
Фактор «обсяг продаж»	$(3202 - 2053) / 3202 - (2706 - 2053) / 2706$	12%
Фактор «собівартість»	$(3202 - 2342) / 3203 - (3202 - 2053) / 3202$	-9%
Всього:		3%

Джерело: складено авторами на основі [5]

її поліпшення використовується п'ятифакторна модель, розроблена спеціалістами фірми «Дюпон» [7, с. 218; 8–10]. Розрахунок моделі представлено в табл. 9.

$$ROE = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}} = TB * IB * ROS * K * LR, \quad (2)$$

де *TB* (*Tax Burden*) – коефіцієнт податкового навантаження:

$$TB = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Прибуток до оподаткування}}, \quad (3)$$

IB (*Interest Burden*) – коефіцієнт процентного навантаження:

$$IB = \frac{\text{Прибуток до сплати податків}}{EBIT} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Прибуток до сплати податків та відсотків}}, \quad (4)$$

ROS (*Return On Sales*) – рентабельність продаж:

$$ROS = \frac{EBIT}{\text{Виручка від реалізації}}, \quad (5)$$

Koa – коефіцієнт оборотності активів:

$$Koa = \frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Активи}}, \quad (6)$$

LR (*Leverage ratio*) – коефіцієнт капіталізації (фінансового важеля):

$$LR = \frac{\text{Активи}}{\text{Власний капітал}}. \quad (7)$$

Для розрахунку використовувався метод ланцюгових підстановок.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, можна зробити такі висновки. У 2017 р.

Таблиця 9

Факторний аналіз рентабельності власного капіталу (ROE) за допомогою моделі фірми «Дюпон»

Показники	2016	2017	2018	вплив фактору в 2017	вплив фактору в 2018
1. Чистий дохід від реалізації продукції (NS), млн грн	2 025	2 706	3 202		
2. Чистий прибуток (NI), млн грн	130	165	254		
3. Приб. до спл. под. (EBT), млн грн	183	227	316		
4. Прибуток до сплати податків та % за кредитами (EBIT), млн грн	212	263	372		
5. Активи середньорічні (TA), млн грн	666	832	1 089		
6. Власний капітал середньорічний (CE), млн грн	222	319	428		
1 фактор (TB = p.2 / p.3)	0,71	0,73	0,80	1,6%	5,4%
2 фактор (IB = p.3 / p.4)	0,87	0,86	0,85	-0,2%	-0,8%
3 фактор (ROS = p.4 / p.1)	0,10	0,10	0,12	-4,3%	11,1%
4 фактор (Koa = p.1 / p.5)	3,04	3,25	2,94	3,9%	-6,5%
5 фактор (LR = p.5 / p.6)	3,00	2,61	2,55	-7,7%	-1,5%
ROE (p.2 / p.6)	58%	52%	59%	-6,8%	7,7%

Джерело: складено авторами на основі [5]

рентабельність власного капіталу знизилася на 6,8%. Найбільший вплив мали фактор фінансового важеля, внаслідок зменшення якого відбулося зменшення ROE на 7,7%, а також фактор рентабельності продаж, який спричинив зниження ROE на 4,3%. Окрім того, фактор процентного навантаження мав негативний вплив на приріст рентабельності власного капіталу – -0,2%. Але за рахунок послаблення податкового фактору та пришвидшення оборотності активів підприємству вдалося невілювати падіння ROE на 5,5%.

У 2018 р. найбільш вагомим чинником впливу виявився фактор рентабельності продаж, за рахунок якого ROE збільшився на 11,1%. Також значний приріст ROE (5,4%) відбувся за рахунок зменшення фактору податкового навантаження. Решта чинників мали негативний вплив на приріст рентабельності власного капіталу. Так, зниження оборотності обігових коштів призвело до зниження ROE на 6,5%, зменшення співвідношення активів і власного капіталу також негативно позначилося на рентабельності власних коштів (-1,5%). І незначне (-0,8%) зменшення ROE відбулося внаслідок збільшення процентного навантаження.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає у розроблених науково-практичних рекомендаціях, спрямованих на оптимізацію структури активів ТДВ «Яготинський маслозавод» та джерел їх формування для більш прибуткової діяльності.

Таким чином, резервами для підвищення ефективності діяльності підприємства, зокрема рентабельності власного капіталу, є:

- оптимізація структури активів: аналіз матеріальних запасів, дебіторської заборгованості та реалізація заходів щодо їх зменшення, оскільки темпи їх приросту перевищують темпи росту рентабельності;
- оптимізація структури джерел формування активів підприємства: подальше збільшення власного капіталу призведе до зменшення його рентабельності, але, з іншого боку, це дасть можливість підвищити фінансову стійкість підприємства, оскільки станом на кінець 2018 р. частка власного капіталу становила 37%, що є невисоким значенням для виробничого підприємства;
- перегляд запозичених джерел формування пасивів для виявлення резервів із метою зменшення фінансових витрат (ініціювання зниження ставок за кредитами, облігаціями тощо).

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СИСОК:

1. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз : підручник / за ред. А.Г. Загороднього ; 3-є вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2008. 487 с.
2. Бланк І.О. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Київ : Ельга, 2004. 655 с.
3. Іщенко Н.А. Факторний аналіз формування прибутку підприємства. *Наукові праці КНТУ. Економічні науки*. 2010. № 17. С. 135–140.

4. Тютюнник Ю.М. Формування та факторний аналіз фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2011. № 5. С. 117–121.

5. Річна інформація емітента цінних паперів за 2016–2019 роки ТДВ «Яготинський маслозавод». Київ, 2019. URL : <https://milkalliance.com.ua/company/inform/yagotinskij-maslozavod/> (дата звернення: 11.11.2019).

6. Литвин Б.М., Стельмах М.В. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Київ : ХайТек Прес, 2008. 336 с.

7. Рівняння DuPont, ROE, ROA та зростання. 2019. URL : <https://courses.lumenlearning.com/boundless-finance/chapter/the-dupont-equation-roe-roa-and-growth/> (дата звернення: 11.11.2019).

8. Васківська К.В., Сич О.А. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Львів : ГАЛИЧ-ПРЕС, 2017. 236 с.

9. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник / Т.В. Момот та ін. ; за ред. Т.В. Момот. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 712 с.

10. Косова Т.Д., Сухарев П.М., Ващенко Л.О. Організація і методика економічного аналізу : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 528 с.

REFERENCES:

1. Kindrat'ka, G.I., Bilik, M.S., Zagorodnii, A.G. (2008). *Ekonomichnyy analiz*. [Economic analysis]. Kiev, Knowledge, 487 p.
2. Blank. I.O. (2004). *Finansovyy menedzhment*. [Financial management]. Kiev, Elga, 655 p.
3. Ishchenko, N.A. *Faktorny analiz formuvannya prybutku pidpryyemstva*. [Factor analysis of enterprise profit formation]. *Naukovi pratsi KNTU. Ekonomichni nauky*. [Scientific works of KNTU. Economic sciences], 2010, no. 17, pp. 135–140.
4. Tyutyunnyk, YU.M. *Formuvannya ta faktorny analiz finansovykh rezul'tativ diyal'nosti sil'skohospodars'kykh pidpryyemstv*. [Formation and factor analysis of financial results of agricultural enterprises]. *Visnyk Poltav'skoyi derzhavnoyi ahrarnoyi akademiyi*. [Bulletin of the Poltava State Agrarian Academy], 2011, no. 5, pp. 117–121.
5. *Richna informatsiya emitenta tsinnykh paperiv za 2016-2019 roky TDV Yahotyn's'ky maslozavod*. [Annual information of the issuer of securities for the period 2016-2019 of the Yagotinsky butter factory]. (2019). Available at: (accessed 11 November 2019).
6. Litvin, B.M., Stelmach, M.V. (2008). *Finansovyy analiz*. [Financial analysis]. Kyiv, HiTec Press, 336 p.
7. *Rivnyannya DuPont, ROE, ROA ta zrostannya* [The DuPont Equation, ROE, ROA, and Growth]. (2019). Available at: <https://courses.lumenlearning.com/boundless-finance/chapter/the-dupont-equation-roe-roa-and-growth/> (accessed 11 November 2019).
8. Vaskovskaya, K.V., Sich, O.A. (2017). *Finansovyy Menedzhment*. [Financial management]. Lviv, GALICH-PRESS, 236 p.
9. Momot, T.V., Bezugla, V.A., Tararuyev, Yu.O., Kadnichesky, M.V., Chaliy, I.G. (2011). *Finansovyy menedzhment*. [Financial management]. Kyiv, Center for Educational Literature, 712 p.
10. Kosova, T.D., Sukharev, P.M., Vashchenko, L.O. (2012). *Orhanizatsiya i metodyka ekonomichnoho analizu*. [Organization and methodology of economic analysis]. Kyiv, Center for Educational Literature, 528 p.